

Kunst

Kooliaste: gümnaasium

1. Õppe-eesmärgid

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- 2) orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- 3) mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
- 4) tajub nüüdisaegse kunsti olemust (kontekstuaalsust, kontseptuaalsust jne) ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- 5) oskab uudishimulikult ning loovalt püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomuga probleemilahenduslikke ülesandeid;
- 6) rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- 7) väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

2. Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumi kunstiõpetuse lähteülesanne on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist, milles on oluline osa kunstiloo ja nüüdisaegse visuaalse keskkonna tundmaõppimisel. Kunsti arengut vaadeldakse laiemalt, luues seoseid kultuuri, ühiskonna ja ajaloo. Toetatakse positiivse suhtumise kujunemist kunstisse kui valdkonnasse.

Gümnaasiumi kunstiõpe loob baasi kunsti ja visuaalkultuuri vormi- ja pildikeele mõistmiseks ning kultuuride mitmekesisuse väärtustamiseks, avades üldmõisted ja kontseptsioonid. Õppes on kandev osa eri ajastute kujutamislade võrdlusel ning kirjeldusmodelite loomisel. Kunstilugu avatakse suuremate teemarühmade kaudu, vanema kunsti näiteid kõrvutatakse 20. ja 21. sajandi kunstiga. Teemapõhine käsitlus võimaldab rõhutada seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga laiemalt. Tähtis on näidata ajastu kunsti seoseid üldise mõtteviisiga, esile tuua kultuuri ja elukorralduse muutumise ühiskondlikke tegureid: religiooni ja valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut. Teemade kaudu käsitlus aitab orienteeruda

kunstivoolude paljuses, arendab tähelepanu ja vaatlemisoskust ning innustab leidma sidemeid mineviku ja tänapäeva vahel.

Nüüdisaegse kunsti, disaini, keskkonna ja virtuaalse meediakeskkonna käsitlemisel on peamine rõhk konteksti ning sõnumi analüüsil. Oluline on kunsti ja visuaalse kultuuri mõtestamine tänapäeva kultuurikontekstis. Kunsti käsitlemisel tuuakse võimalikult palju paralleele Eesti kunsti ja kultuuriga ning näiteid nende kohta.

Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Õppesisu on jagatud kolme plokki:

1) TEA! ehk sisulis-struktuuriline ülevaade (kunsti ajalugu ja olemus, nüüdiskunsti süünd ja arengusuunad). Teemasid käsitletakse nii ajalise kui ka sisulise mahu poolest üldistatud kujul, eesmärk on luua õpilastele taustsüsteem ajastuid läbivate teemadega tegelemiseks ja nende võrdlemiseks.

2) MÕTLE! ehk temaatiline, seoseid loov ja teadmisi laiendav osa (ajastuid läbivad teemad ning võrdlused). Teemasid käsitletakse nii täiesti teoreetilisel tasandil kui ka loominguliste praktiliste töedena, millele annavad teoreetilise aluse loengud ja uurimused - nende vahetõke on õpetamise metoodika küsimus.

3) LOO! ehk uurimuslik, praktiline ja kinnistav osa (õppekäigud ning loomingulised ja uurimuslikud projektid).

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Gümnaasiumi lõpetaja:

1) seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm mõjudega; on salliv kultuurierinevuste suhtes;

2) tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);

- 3) märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloos kui ka tänapäeval;
- 4) võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
- 5) tõlgendab ning analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst) ning märkab nüüdiskunsti seoseid teiste valdkondadega (nt meedia, reklaam, poliitika);
- 6) väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini; analüüsib ning võrdleb esemelise keskkonna ja visuaalse kommunikatsiooni ilminguid;
- 7) püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
- 8) rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- 9) on oma loovates lahendustes eetiline, mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna- ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
- 10) esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades ainealast terminoloogiat.

4. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste õpistiili;

kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, virtuaalkeskkond, muuseumid, näitused jne;

rakendatakse praktilises loomingulises tegevuses nii traditsioonilisi kunstitehnikaid ja -vahendeid kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid

õppematerjale ning -vahendeid (joonistamine, maal, kollaaž, ruumilised seaded, digitaalpildid, video, performance jne);

pööratakse suurt tähelepanu õpilaste analüüsi- ja eneseväljendusvõime arendamisele: retsensioonide ja uurimistöde kirjutamine ning esitlemine, kunstiteoste ja ajastute näidete võrdlemine ning analüüsimine;

illustreeritakse õppesisu näidetega nii maailma kui ka Eesti kunstist ning eesti rahvakultuurist.

5. Õppesisu ja õpitulemused kursuseti

I kursus „Kunsti ajalugu ja muutuv olemus“

---

1. Kunsti roll eri ajastutel. Kunstikultuuri üldistav ajatelg.

Õppesisu

Kunstnik ja tema kaasaeg. Kunstiteos ja vaataja. Kunstiteoste sõnum ja vorm eri ajastutel. Lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite. Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne).

1. Kunsti tekkimine. Vanimad kõrgkultuurid. Mesopotaamia. Egiptus.
2. Antiikaja kunst. Vana-Kreeka. Vana-Rooma.
3. Keskaja kunst. Romaani stiil. Gooti stiil. Kunst ja religioon.
4. Renessans. Vararenessans. Kõrgrenessans. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine.
5. Barokk. Kunst kiriku ja valitsejate teenistuses.
6. Klassitsism. Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Sama sajand, erinevad vaated.
7. Romantism. Mäss korra vastu.
8. Realism. Tõearmastus.
9. Juugend. Tervikliku stiili taotlus.

Õpitulemused teema läbimisel

Õpilane

- 1) teab olulisemaid kunstimõisteid ja oskab neid kasutada kõnes ja kirjas;
- 2) oskab orienteeruda ja iseloomustab visuaalse kunstikultuuri arenguloo perioode, stiilide ja kunstivoolude paljusust ning teab silmapaistvamaid esindajaid;

- 3) seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse ning tehnoloogia mõjudega;
- 4) märkab ja mõistab kunsti mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloos kui ka tänapäeval;
- 5) omab ülevaadet kunstigeograafiast;
- 6) oskab suhestada eesti kunstinäiteid maailma visuaalse kultuuriloo eri ajastutel;
- 7) kogub visuaalset materjali portfooliosse, süstematiseerib ja analüüsib seda;
- 8) õpib kirjutama retsensioone ja uurimistöid ning esitleb neid

2. Ajastute kunsti võrdlevad teemad

Õppesisu

- 1) Värvikasutus ja kompositsioon teoste sõnumi teenistuses.
- 2) Eri ajastute kunsti ja muusika kokkukõlad.
- 3) Illusioonid ja emotsioonid kunstis.
- 4) Inimene kunstis: staatus, suhted, tegevused.
- 5) Õukonnakunstist argielu kujutamiseni.
- 6) Pildilised sümbolid koopamaalist grafitini.
- 7) Kunstniku rollid: käsitöeline, leiutaja, ajaloolane, geenius, boheem, staar jne.
- 8) Kunstiinstituutsioonid. Tuntuimad galeriid ja muuseumid.

Valitud teemad toetavad kunsti kui nähtuse mõistmist eri ajastutel erinevatest vaatepunktidest lähtuvalt. Valitakse kuni kolm teemat.

Õpitulemused teemade läbimisel

Õpilane

- 1) oskab võrrelda ja analüüsida eri ajastute kunstiloomingut väljendusvahendite alusel;
- 2) võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt;
- 3) teab kunstiinstituutsioone ja oskab leida vajalikku infot.

3. Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

Õppesisu

- 1) Käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine. Isiklik vaatenurk.
- 2) Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.
- 3) Oma ideega sobivate väljendusvahendite valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, performance jne).
- 4) Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.
- 5) Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.

Projektid ja õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.

Õpitulemused teemade läbimisel

Õpilane

- 1) oskab oma kunstiloomingus käsitseda töövahendeid, tehnikaid ja materjale;
- 2) tunneb huvi kunstikultuuri väärtuste säilitamise ja kaitsmise vastu;
- 3) kogub materjali portfooliosse, süstematiseerib ja analüüsib seda;
- 4) valib oma ideega sobiva väljendusvahendi ja teostab praktilise töö (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, performance jne.) ning esitleb ja põhjendab oma valikut.

II kursus „Nüüdiskunsti sünd ja arengusuunad“

---

1. Kunsti muutumine. Kunst moderniseerival ajastul. Usk ühiskonna ja kunsti progressi.

Õppesisu

Tehnoloogia ja linnastumise võidukäik. Modernistlik arhitektuur ja tööstusdisain. Funktsionalism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjanduse levik ning mõju kunsti muutumisele.

Modernistliku kunsti suunad: impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressionism, futurism, kubism, konstruktivism, funktsionalism, abstraksionism, dada, sürrealism. Isikuvabaduse manifestatsioon.

Abstraktne versus figuratiivne kunst. Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaalsotsialistlik kunst. Puhas kunst väljaspool elu: abstraktne ekspressionism, minimalism, opkunst jne. Kunst ja sotsiaalsed liikumised.

2. Postmodernism ja nüüdiskunst. Vaatenurkade paljus.

Õppesisu

Popkunst. Hüperrealism. Igapäeva elu tungimine kunsti. Happening, kehakunst, maakunst. Kontseptualism, idee kui kunst. Kunstiteose kui objekti kadumine. Kunstiliikide piiride hajumine. Postmodernistlik kunst. Mäng minevikuga, tsitaat, remiks, paroodia.

Sotsiaalkriitiline kunst. Kunstnike ja vaatajate koostöö. Kollektiivsus ja anonüümsus kunstis.

Kunstimeediumide paljus. Maalikunst. Installatsioon. Fotokunst. Videokunst. Performance. Kunst linnaruumis. Interaktiivne mediakunst. Netikunst.

3. Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.

Õppesisu

Inimsõbraliku ja turvalise elukeskkonna loomine: linnaplaneerimine, arhitektuur, maastiku- arhitektuur, tootedisain, graafiline disain jne.

Disainimine kui probleemilahendus. Erinevad vaatenurgad: funktsionaalsus ja esteetika, eetilise ja kultuuriline sõnum. Innovatsioon ning keskkonnateadlikkus disainis ja arhitektuuris.

Meediakeskkond. Meediatarbija kui mõjutaja ja mõjutatav. Erinevad suhtluskeskkonnad. Väljendusvahendid visuaalses kommunikatsioonis.

Muinsus- ja keskkonnakaitse ning autoriõiguste probleemistik.

Õpitulemused teemade läbimisel

Õpilane

- 1) mõistab religiooni ja valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut;
- 2) orienteerub modernistliku kunsti suundades;
- 3) orienteerub kunstimeediumide paljususes, mõistab kunstnike ja vaatajate koostööd;
- 4) teab erinevaid väljendusvahendeid visuaalses kommunikatsioonis;
- 5) mõistab erinevaid vaatenurki visuaalses meedias;
- 6) oskab arvestada autoriõiguse, muinsus- ja keskkonnakaitse probleeme;
- 7) arutleb meediakeskkonna mõjust tarbimisühiskonnale;
- 8) kogub visuaalset materjali portfooliosse, süstematiseerib ja analüüsib seda;
- 9) teostab kunstiteose analüüsi ja interpreteerib seda loovalt;
- 10) oskab kirjutada retsensioone ja uurimistöid ning esitleb neid

2. Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad

Õppesisu

- 1) Abstraktsus ja kujutavus kunstis: vorm, kujund, värv, tähendus.
- 2) 20. sajandi nn realismid: sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismi ja videokunsti. Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg.
- 3) Kunsti suunad/stiilid ja paralleelid teistes kunstiliikides: muusika, film, kirjandus, teater jt. Kunstiajaloo stiilide ja teoste tsitaadid nüüdisaja kunstis ja visuaalkultuuris.
- 4) Disaini muutumine: puhtast vormist ning funktsioonist emotsioonide ja fantaasiateni. Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.

Valitud teemad aitavad mõista nüüdiskunsti erinevaid ilminguid. Valida kuni kolm teemat.

Õpitulemused teemade läbimisel

Õpilane

- 1) tõlgendab ja analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise;
- 2) võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt.

3. Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

Õppesisu

- 1) Käsitletavate teemade endast, oma kogemustest ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.
- 2) Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.
- 3) Oma ideega sobiva väljendusvahendi valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalpilt, video, performance jne).
- 4) Pildi ja teksti koosmõjud (graafiline kujundus, logo, kirjakujuandus).
Probleemilahenduslikud disainiülesanded (mudel, joonis, eksperiment materjalidega jne).
- 5) Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.
- 6) Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.
- 7) Projektid ja õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.

Õpitulemused II kursuse teemade läbimisel

Õpilane

- 1) valib oma ideega sobiva väljendusvahendi ja teostab praktilise töö (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, performance jne.) ning esitleb ja põhjendab oma valikut;
- 2) teostab kunstiteose analüüsi ja interpreteerib seda loovalt;
- 3) teostab probleemilahenduslikku disainiülesannet.

6. Ettevõtlikkus õpe

Õppetundides õpitu omandamine ja kinnistamine läbi tegevuste, õpilaste motiveerimine ja kaasamine tunnis omapoolset initsiatiivi üles näidates. Iga gümnaasiumiklass saab õppeaasta jooksul ettevõtliku tegevuse kogemuse. Ettevõtlikkusõppe planeerimisel arvestatakse õpilaste ettepanekutega. Õpetaja töökavas kirjeldatakse täpsemalt ettevõtlikkus õppe tegevused/projektid vms. Osaletakse nii koolisiseses kui ka erinevates koolivälistes projektides.

7. Lõiming

Olulisel kohal on õpilaste aktiivne loometegevus. Praktiliste tööde aineestik on seotud igapäeva elu, aktuaalsete sündmuste ja probleemidega. Kunstiteoste loomiseks kasutatakse nii traditsioonilisi kui ka IKT vahendeid.

Tehakse koostööd teiste ainevaldkondade õppeprojektide kaudu. Ajaloo, kirjanduse ja muusikaajaloo kaudu viiakse läbi ühisprojekte andmaks õpilasele terviklikuma maailmapildi. Lõimingu täpsemad kirjeldused esitatakse õpetaja töökavas.

8. Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine- edasiõppimisvõimaluste tutvustamine; oma ideede ja emotsioonide loominguiline väljendamine ja väärtustamine, osalemine õpilasprojektides.

Keskkond ja jätkusutlik areng-loodussäästliku tarbimise propageerimine loovtööde korraldamisel; nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia kasutamine õppeprotsessis; loovtööde käsitlemisel majandusliku ja keskkonnahoiu poole arvestamine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus- konkurssidest ja projektidest osavõtt, näituste korraldamine ja läbiviimine.

Kultuuriline identiteet- erinevate kultuuride kunsti väärtustamine dispuutide käigus; suhtuda lugupidavalt teiste loominguusse; arutelud rahvuskultuuri kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Teabekeskond- avalikus ruumis tegutsemise reeglite tundmine ja tauniva suhtumise kujundamine nende rikkumise korral; meedia rolli mõistmine ühiskonnas.; vajaliku info leidmine ja kriitiline analüüs.

Tehnoloog ja innovatsioon- IKT vahendite kasutamine õppeprotsessis; e- õpe üksikute teemade läbimisel; uurimustööde teostamisel tehnoloogia kasutamine.

Tervis ja ohutus- terviseedendus loovtööde teemadena; erinevate projektide juures õpetada jälgima ohutusnõudeid ja teadvustama õnnetuse võimalikkust.

Väärtused ja kõlblused- õppetegevuste kaudu kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, isiklike väärtushoiakute kujundamine ja maailmapildi kujundamine. Üksteise toetamine ja julgustamine erinevaid projekte kavandades ja teostades.

9. Hindamine

Õpitudemusi hinnates lähtutakse Kiviõli I Keskkooli gümnaasiumi õppekava hindamiskorraldusest ja hindamisjuhendist. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet, arendada eneseanalüüsi oskust ning toetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hindamise objekt on tööprotsess ja lõpptulemus (loovtööde arendamise eksperimendid, valminud teos, visuaalne väljendusoskus ja aruteludes osalemine, kunstiteose analüüs, uurimustöö jms.). Hinnatakse nii kirjalikke, praktilisi kui ka suuliseid ülesandeid. Õpilane osaleb hindamises oma arengu jälgimise kui ka valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

Hindamisel väärtustatakse oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Hindamisel kasutatakse tagasiside andmiseks kujundavat hindamist. Õpetaja töökavas kirjutatakse iga teema juurde hindamisvorm ja sagedus.

10. Kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid

Õppekirjandus:

J. Kangilaski, S. Helme, T. Viirand. Kunstikultuuri õpik X klassile. Ürgajast gootikani. – Tln: Kunst 2003;

J. Kangilaski. Kunstikultuuri õpik XI klassile. Renessansist impressionismini. – Tln: Kunst 2004;

J. Kangilaski, S. Helme, T. Viirand. Kunstikultuuri õpik XII klassile. Postimpressionismist uue meediani. – Tln: Kunst 2005;

J. Adamson, A. Adamson. Kunstiõpik gümnaasiumile. – Tallinn: Argo 2002;

Õppevahendid:

Projektsioonitehnika, foto- ja videokaamera

Füüsiline õpikeskkond

- 1) Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on 500 lx päevvalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, pimendamisevõimalus, projektsioonitehnika, vähemalt üks interneti-ühendusega arvutitöökoht iga 5 õpilase kohta, printimis- ja skannimisvõimalus, vähemalt üks foto- ja videokaamera, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused.
- 2) Kool võimaldab kooli õppekavas nimetatud praktiliste tööde tegemiseks töövahendid ja -materjalid.